

POSTANOWIENIE

16 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 16 kwietnia 2025 r. w Warszawie
zażalenia J.K.

na wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie
z 29 listopada 2024 r., II Ca 252/24,
w sprawie z powództwa W.K.
przeciwko J.K.
o zmianę treści służebności osobistej,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 listopada 2023 r. Sąd Rejonowy w Puławach w sprawie z powództwa W.K. przeciwko J.K. o zmianę treści służebności osobistej oddalił powództwo (pkt I) oraz orzekł o kosztach postępowania (pkt II i III).

Wyrokiem z 29 listopada 2024 r. Sąd Okręgowy w Lublinie uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Puławach do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

Zażalenie na postanowienie wniosła pozwana J.K., zarzucając błędne przyjęcie, jakoby nie została rozpoznana istota sprawy, podczas gdy Sąd pierwszej instancji właściwie zbadał istotę sprawy i wydał wyrok w oparciu o kompleksowy materiał dowodowy.

Skarżąca wniosła o zmianę uchylenie zaskarżonego wyroku poprzez utrzymanie w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji.

Powód W.K. nie złożył odpowiedzi na zażalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Badaniu podlega więc, czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie.

Dokonywana przez Sąd Najwyższy ocena ma zatem charakter formalny i skupia się wyłącznie na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Ocena ta nie może wkraczać w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia ani w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio z podaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji.

Zażalenie, o którym mowa w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., nie służy ocenie prawidłowości czynności procesowych sądu, podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy ani także zaprezentowanego przez sąd *meriti* poglądu na temat wykładni prawa materialnego, mającego zastosowanie w sprawie. Przy jego rozpoznawaniu Sąd Najwyższy nie bada istoty sprawy, a mianowicie tego, co w świetle zgłoszonego żądania i jego podstawy faktycznej stanowiło przedmiot postępowania. Przewidziane bowiem w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie jest skierowane przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania.

Uchylenie wyroku przez sąd odwoławczy, połączone z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, ma w założeniu charakter

wyjątku od zasady, którą jest merytoryczne rozpoznanie zaskarżonego orzeczenia sądu I instancji. Może więc nastąpić wyłącznie w razie nierozpoznania istoty sprawy przez ten sąd albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), ewentualnie zachodzi nieważność postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 października 2024 r., III CZ 181/24).

Przenosząc zaprezentowane poglądy na grunt niniejszej sprawy należało stwierdzić, że Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, iż Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Sąd drugiej instancji wskazał na brak ustalenia przez Sąd Rejonowy treści służebności w dacie jej ustanowienia. Nie wskazał także sposobu realizacji służebności osobistej przez pozwaną przez okres 30 lat. Sąd pierwszej instancji ograniczył się zaledwie do podkreślenia roli wieku pozwanej oraz bliskiego sąsiedztwa gruntu objętego służebnością osobistą od budynku mieszkalnego. Sąd Rejonowy nie ustalił sposobu realizacji służebności osobistej przez pozwaną; pominął także okoliczności stanowiące przyczynę zmiany służebności. Sąd pierwszej instancji w oderwaniu od stanu faktycznego poczynił rozważania o przedwczesności uzyskania przez powoda projektu budowlanego i możliwości posadowienia budynku gospodarczego na innych nieruchomościach.

Orzeczenie sądu drugiej instancji jest więc prawidłowe, a zarzuty skarżącej nie zasługiwały na uwzględnienie.

Mając na uwadze zaprezentowane argumenty Sąd Najwyższy oddalił zażalenie na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁴ k.p.c.

[SOP]

[r.g.]

